

Posudek vedoucího diplomové práce.

Jméno diplomanta: **Kristýna HLUBUČKOVÁ**

Téma a rozsah práce: **Zamítnutí žádosti o udělení státního občanství ČR z důvodu ohrožení bezpečnosti; 59 stran (51 strana textu)**

Datum odevzdání práce: **leden 2022**

Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka změnila původně schválené téma diplomové práce; nové téma, uvedené v záhlaví tohoto posudku, je podstatným zúžením původně zamýšleného pojetí diplomové práce, které se rovněž týkalo státního občanství ČR. V novém zaměření, resp. v odevzdané diplomové práci, se autorka až striktně drží tématu; nezařadila žádné související „vstupní pasáže“, které by navodily zkoumanou problematiku (např. proč byl v roce 2013 přijat nový zákon o státním občanství, proč v něm zákonodárce zdůraznil /v § 12/, že na udělení státního občanství České republiky není právní nárok apod.). Tím, že se autorka až striktně drží tématu bez rozšiřujících nebo odbočujících exkurzů, dostala se na spodní úroveň požadovaného rozsahu diplomové práce. Podle jejího prohlášení má práce rozsah 116 055 znaků.

Zvolené téma je tématem, které nepochybně patří do předmětu ústavního práva a je tématem aktuálním pro praktické zaměření. Autorka si klade otázku, zda-li praxe ministerstva vnitra při zamítání žádosti o udělení státního občanství z důvodu ohrožení bezpečnosti a soudní výluka takového rozhodnutí, jakkoliv vychází z úpravy de lege lata, neporušuje vyšší (ústavní) principy jednak ve vztahu k nastavenému procesu rozhodování (nebezpečí libovůle moci výkonné, resp. ministerstva vnitra) a jednak ve vztahu k odmítnutým žadatelům.

Z textu lze vyrozumět, že autorka pléduje za zvýšení procesní ochrany žadatelů zavedním možnosti přezkumu rozhodnutí ministerstva (ministra) vnitra zamítnutých žádostí z důvodu ohrožení bezpečnosti a to buď veřejným ochráncem práv nebo správními soudy. Zcela se neztotožňuje ani s právní úpravou, ani z ní vycházející praxí, ani s judikaturou Ústavního soudu v dané věci. Tím došlo k ne zcela obvyklé situaci, že právní názory diplomatky se ne zcela shodují s právními názory vedoucího její diplomové práce. To však v žádném případě nemůže jít k tíži posuzované práce. Svým posudkem budu proto reagovat na předloženou práci z hlediska kritérií, které jsou na tento druh kvalifikační práce kladeny a jen naznačím, co věcně považuji za příliš jednostranný pohled na zvolenou problematiku.

Aktuálnost tématu lze podpořit i faktem, že zvolená problematika byla, dokonce opakovaně, předmětem sporu, který řešil Ústavní soud. Nejde tedy o bagatelní problém a i když Ústavní soud ve svých rozhodnutích zaujal právní postoj, již samotný fakt, že spor se dostal před Ústavní soud a separátní vóta soudců svědčí o tom, že věc není jednoznačná a nemá „jasnou“ a „jedinou“ pravdu.

Náročnost tématu:

Zvolené téma, resp. autorkou zvolený způsob jeho zpracování, je náročný v potřebě prostudovat dostupné množství odborné literatury a soudních rozhodnutí. Odborná literatura se tématu ve větším rozsahu nevěnuje, resp. nevěnuje se mu jako právnímu problému. Obvykle konstatuje současnou právní úpravu. To dokládá i rozsahem nevelký seznam použité literatury (12 položek), čímž na druhé straně byla autorka přinucena k vlastním úvahám a závěrům. Předpokládám, že diplomantka se nepohybuje v prostředí ministerstva vnitra, tedy v prostředí, v němž dochází k praktické aplikaci jí zkoumaných procesů, čímž byla fakticky odkázána „jen“

na zprostředkované poznatky vyplývající z judikatury, resp. návrhů na soudní posouzení problematiky.

Zvolené téma sice bezprostředně nevyžaduje nějaký výzkum nebo "práci v terénu", přesto by alespoň omezená statistika, získaná z veřejně přístupných zdrojů ministerstva vnitra, oživila text a byla cenným argumentem pro některé vyvozené závěry. Ty autorka do značné míry dovozuje z jí vyfabulovaných „typových“ příkladů na str. 43 a násl. (žadatel „máme podezření“, žadatel „zná nesprávné lidi“, žadatel „shodné údaje“ a žadatel „stejně jméno“), přičemž u žadatelů „shodné údaje“ a „stejně jméno“ dovozuje závěry z předpokládané nekvalitní práce Policie ČR a bezpečnostních služeb. Ale je tomu skutečně tak?

Pokud by autorka chtěla sledovat a rozšířit téma práce v budoucnu (což ale na str. 4 v podstatě popírá), bylo by, jako jedno z dalších možností rozšíření (vedle oficiální statistiky), možné použít alespoň omezenou komparaci s vybraným evropským státem (evropskými státy).

Kriteria hodnocení práce:

Jak jsem uvedl již výše, mohu polemizovat, resp. nesouhlasit s některými věcnými závěry autorky. Subjektivně na mě odevzdaná práce dělá dojem „fandění“ odmítnutým žadatelům o udělení státního občanství ČR z důvodu ohrožení bezpečnosti. Autorka řeší negativní dopady pro žadatele, když je žádost zamítnuta, ale „opačnou“ otázku, co se stane státu, pokud státoobčanský status získá osoba představující státobezpečnostní riziko, si již neklade. Stejně tak dovozuje, že soudní výluka vychyluje dělbu moci. Ale již si neklade otázku, zda-li (konečné) soudní rozhodnutí v dané věci by naopak nevychýlilo dělbu moci k soudcokrácii. Navíc, zákonný postup není „výmyslem“ ministerstva vnitra, ale vůlí zákonodárce. Tento dojem „fandění“ odmítnutým žadatelům podle mého názoru graduje v textu práce na str. 33 a 34 („úvaha, že pro účely zachování demokratických hodnot je v pořádku omezit základní práva pro úzké spektrum vlastních obyvatel, může vést k samotnému popření vyznávaných demokratických hodnot ...“). Není demokracie „vláda většiny“?

Věcně vidím zkoumaný problém ve dvou rovinách – vlastní fakt neudělení státního občanství, které i autorka chápe z hlediska platné zákonné úpravy jako legální i legitimní, a nemožnost přezkumu takového rozhodnutí z hlediska ohrožení bezpečnosti. To autorka sice připouští, že je legální, ale považuje ho za nelegitimní, protože odpírá žadateli právo na spravedlivý proces, popírá dělbu moci a „zavání“ libovůlí ministerstva vnitra. Zejména, když Policie ČR nebo zpravodajské služby vydají věcně nesprávné stanovisko (podklad). Neříkám, že na tomto názoru „něco není“, ale stavím proti tomu jiné argumenty (část z nich autorka v práci zmiňuje) jako je fakt, že státní občanství není právem (ale statusem), tím méně není základním právem a nejen, že na udělení státního občanství není právní nárok, ale přístup k udělení státního občanství je politikum, které náleží převážně výkonné moci (a která se politickým přístupem k udělení státního občanství netají – volnější režim vůči občanům ze společenství zemí, naopak v zásadě odmítavý postoj vůči občanům z rizikových nebo nepřátelských států). A samozřejmě aspekt bezpečnosti státu a proporce mezi tímto aspektem a právem jednotlivců na „transparentní“ proces při rozhodování o udělení. V tomto ohledu přiznávám, že se plně ztotožňuji s postoji výkonné moci, odmítající přezkum něčeho, na co není právní nárok, i s postoji Ústavního soudu, vyjádřenými v jeho předmětné judikatuře.

Pominu-li problematiku rozsah práce, tak předložená diplomová práce po obsahové stránce splňuje požadavky na tento druh prací kladených. Diplomantka prokázala schopnost samostatně sebrat, utřídit a přehledně a srozumitelně zpracovat vymezené téma. Prokázala schopnost práce s prameny (pozitivním právem i judikaturou) a s odbornou literaturou i schopnost vlastního úsudku a formulace vlastních závěrů. I když je možné jí vytknout fakt, že po kritice právní úpravy a praxe se nepokusila nabídnout jiné řešení v podobě návrhu de lege ferenda.

V úzce sevřeném pojetí má práce logickou strukturu. Vedle úvodu a závěru je rozdělena do dvou základních částí (I. Řízení ve věci udělení státního občanství a II. Ústavnost soudní výluky u žádostí zamítnutých kvůli ohrožení bezpečnosti státu), dále vnitřně strukturovaných. Odpovídající je seznam použitých zdrojů i poznámkový aparát. Práce je napsána "čtivě", přehledně, s odpovídající úrovní jazykového, stylistického i grafického zpracování.

Další vyjádření k práci:

Práce neobsahuje žádnou faktografickou chybu nebo opomenutí, které by podstatným způsobem zkreslily pojetí zkoumaného tématu. Občasný „nesoulad“ v pádech či vynechaná předložka či spojka nezkreslují obsah. Opakované označení Listiny základních práv a svobod jako ústavní zákon č. 2/1993 Sb. (str. 21, 22, 57) by ale v diplomové práci být nemělo.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Při ústní obhajobě by se K. Hlubučková mohla vyslovit k úloze veřejného ochránce práv při případném posuzování stanoviska Policie ČR nebo zpravodajských služeb u zamítnutých žádostí o udělení státního občanství ČR.

Doporučení práce k obhajobě:

Práce věcně splňuje požadavky na diplomovou práci, prokázala schopnost autorky zpracovat odborné téma. Proto diplomovou práci **doporučuji** k ústní obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň:

Celková klasifikace je odvislá od ústní obhajoby práce.

V Praze dne 6. 2. 2022

JUDr. Jiří Hřebejk, Ph.D.